

Д. М. Артеменко,

*сертифікований оцінювач з кваліфікацією
«Всесвітньо визнаний оцінювач WAVO-WRV»**Registration Number: WRV-PUAVS/2024-01/02,**ORCID 0000-0003-4947-2175,**e-mail: D.artemenko@akoexpert.com.ua,**ТОВ «Інвестиційно-правова група», м. Київ*

ОЦІНКА УМОВ УКЛАДАННЯ МІЖ ПОВ'ЯЗАНИМИ ОСОБАМИ УГОД КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ КРЕДИТНИХ ПОРТФЕЛІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРУДЕНЦІЙНОГО НАГЛЯДУ НАЦІОНАЛЬНОГО РЕГУЛЯТОРА

Вступ. У практиці діяльності вітчизняних банків для зменшення податкового навантаження та оптимізації кредитного портфеля вони, як правило, переуступають права вимоги за кредитними операціями пов'язаним фінансовим компаніям на умовах, що можуть суттєво відрізнятися від ринкових.

Відповідно до чинного законодавства України, яке регулює банківську діяльність, угоди, що здійснюються з пов'язаними з банком особами, не можуть передбачати умови, що не є поточними ринковими умовами, а угоди, укладені банком із пов'язаними з банком особами на умовах, що не є поточними ринковими умовами, визнаються недійсними з моменту їх укладення [1].

За 2020 рік частка непрацюючих кредитів (NPL) в українських банках знизилася з 48,4% (на 1 січня 2020 року) до 41% (на 1 січня 2021 року) [2].

Цьому сприяли розроблені Національним банком вимоги до організації процесу управління проблемними активами в частині підвищення рівня формування резервів за непрацюючими кредитами. Така політика регулятора, з одного боку, стимулює покращення якості кредитних портфелів та поживляє кредитування реального сектору економіки, а з іншого – мотивує банки переуступати права вимоги пов'язаним факторинговим компаніям.

Крім того, за даними Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у 2019 році на «голландських аукціонах» було виставлено на продаж 17 007 лотів зі стартовою ціною 265,8 млрд грн, 3 637 (21%) лотів з яких було реалізовано за ціною 4,67 млрд грн (1,7% від загальної стартової ціни), найбільшу питому вагу в сумі реалізованих активів банків складав продаж прав вимоги за кредитними договорами, а саме 4,6 млрд грн [3].

Тобто, середня ціна реалізації кредитів становила 1-3% від їх номінальної суми заборгованості.

Метою статті є розробка методичних рекомендацій щодо забезпечення оцінки умов укладання між пов'язаними особами угод купівлі-продажу кредитних портфелів на їх відповідність звичайним ринковим умовам.

Постановка проблеми і стан її розв'язання. В практиці діяльності вітчизняних банків має місце

відсутність типізованого методичного забезпечення оцінки і прогнозування провідних чинників державної регуляторної політики. Зокрема, згідно з діючим нормативно-правим забезпеченням укладання угод купівлі-продажу кредитних портфелів (як готівкових, так і споживчих) між пов'язаними особами передбачає обов'язкову оцінку їх відповідності звичайним ринковим умовам.

У загальній схемі оцінки прав вимоги за готівковими та споживчими кредитними зобов'язаннями не представлені методи прогнозування грошових потоків з урахуванням їх фактичного віку життя, динаміки дефолтів та інших чинників угод.

Робочою гіпотезою аналітичного дослідження є обґрунтування складу чинників оцінки відповідності характеристик угод між пов'язаними особами: період отримання грошового потоку; грошовий потік; ймовірний обсяг трансакційних витрат; ставка дисконтування. Кінцевим результатом оцінки відповідності виступає ринкова вартість права вимоги зобов'язання як сума поточної вартості чистих грошових потоків.

Методичне забезпечення укладання угод купівлі-продажу кредитних портфелів між пов'язаними особами, які відповідатимуть звичайним ринковим умовам, доцільно базувати на характеристиках елементів, властивостей і рис оцінки вартості як економічної категорії (табл. 1). Насамперед, на відповідність узгодженості попиту і пропозиції (економічна властивість); досягнення узгодженості економічних інтересів між суб'єктами (принципи оцінки); забезпеченість досягнення задоволення економічних інтересів між суб'єктами (критерії оцінки); гармонізація економічних відносин між суб'єктами попиту і пропозиції (призначення оцінки); кількісна і якісна оцінка попиту і пропозиції (основні завдання оцінки); умови інституалізації та імплементації діяльності суб'єктів попиту і пропозиції (фактори оцінки).

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до мети дослідження в якості бази оцінки обрана ринкова вартість боргових зобов'язань.

На першому етапі оцінки відповідності угод купівлі-продажу ринковим умовам стає доцільним

Характеристики оцінки вартості як економічної категорії

Елементи, риси та властивості	Кількісні та якісні визначення
1. Структура	Органічна складова економічних інтересів
1.1. Логічна	Процедури узгодження економічних інтересів
1.2. Організаційна	Взаємодія суб'єктів узгодження економічних інтересів
1.3. Економічна	Відповідність узгодженості попиту і пропозиції
2. Предмет (за суттю)	Параметри частини економічних відносин відповідно до суспільного розподілу праці
3. Об'єкт (за змістом)	Процеси економічних відносин між суб'єктами інтересів, які пов'язані із задоволенням попиту і пропозиції
4. Принципи оцінки	Досягнення узгодженості економічних інтересів між суб'єктами
5. Критерії оцінки	Забезпеченість досягнення задоволення економічних інтересів між суб'єктами
6. Призначення	Гармонізація економічних відносин між суб'єктами попиту і пропозиції
7. Основні завдання	Кількісна і якісна оцінка попиту і пропозиції
8. Соціальний статус	Одне з вихідних положень теорії граничної корисності
9. Фактори	Умови інституалізації і імплементації діяльності суб'єктів попиту і пропозиції
10. Головне джерело	Обізнаність суб'єктів попиту і пропозиції

Джерело: розроблено автором [5].

проведення аналізу можливостей застосування та реалізації методичних підходів для визначення вартості кредитного портфеля.

Порівняльний підхід, на нашу думку, не може бути застосований у даному випадку. По-перше, інформація про ринок продажу прав вимоги зобов'язань за кредитними операціями у подібних ринкових умовах є конфіденційною.

По-друге, інтерпретація даних про аналогічні угоди вимагала б залучення великого обсягу інформації про об'єкти порівняння (щодо строку заборгованості, ступінь ризику за кредитними операціями, наявність чи відсутність забезпечення за кредитними операціями, строк прострочення виконання зобов'язання за кредитними операціями), яку практично неможливо в достатньому обсязі отримати, не будучи пов'язаною з учасниками аналогічних угод особою. З цієї причини ймовірним учасникам угоди, що моделюється в процесі оцінки, така інформація теж напевне не була б доступна [6].

Дохідний підхід забезпечує можливість отримання корисних у контексті визначення вартості оцінюваних майнових прав орієнтиру, а саме дохідність, яку може отримати потенційний інвестор. Він

дозволяє визначити вартісний вираз потенційних вигод, що можуть бути отримані покупцем майнових прав.

Дохідний підхід єдиний із усіх загальнознайомих підходів дозволяє побудувати модель оцінки, що враховує особливості об'єкта оцінки та наявні обтяження оцінюваних майнових прав. Отже, в межах дохідного підходу методом непрямої капіталізації доходу (дисконтування грошового потоку) без визначення вартості реверсії можуть бути отримані реалістичні орієнтири щодо ринкової вартості оцінюваних майнових прав.

На другому етапі оцінки ринкової вартості права вимоги зобов'язання за кредитними операціями, у тому числі кредитних портфелів, із застосуванням дохідного підходу визначаються: період отримання грошового потоку; грошовий потік; ймовірний обсяг трансакційних витрат; ставка дисконтування; вартість права вимоги зобов'язання як сума поточної вартості чистих грошових потоків.

Період отримання грошового потоку кредитором доцільно прийняти на рівні фактичних середніх строків життя кредитів за певним видом кредитного продукту (табл. 2).

Таблиця 2

Фактичні строки життя готівкових та споживчих кредитів

Кредитний продукт	Середній чек	Номинальний середній строк життя кредитів, дні	Фактичний строк життя кредитів, дні
Готівкові кредити	20 733,28	707	381
Споживчі кредити	13 651,72	394	265
Середнє значення:	18 423,89	550	323

Джерело: авторські розрахунки за даними умовного банку.

Грошовий потік визначається як дохід кредитора від сплати непогашеного залишку основного боргу, процентів, комісій та інших платежів із обслуговування заборгованості з урахуванням:

– грейс-періодів (пільговий період на протязі якого позичальник звільняється від обов'язку платити за кредитом (табл. 3));

– вінтажних характеристик кредитних продуктів (частка дефолтних кредитів в залежності від їх строку життя помісячно (табл. 4));

– надходжень від продажу дефолтних кредитів.

Трансакційні витрати пов'язані з юридичним супроводженням укладання договорів купівлі-продажу прав вимоги за кредитними портфелями між

банком та пов'язаною з ним фінансовою компанією. За проведеними розрахунками розмір цих витрат становить у середньому – 0,1% від номінальної вартості кредитного портфеля.

Для врахування фактору часу, на протязі якого кредитор отримуватиме дохід від виконання своїх зобов'язань позичальниками та реалізації непрацюючих кредитів, доцільно застосовувати ставку дисконтування на рівні відсоткових ставок депозитних корпорацій за новими кредитами, яка оприлюднена

на офіційному сайті Національного банку України з урахуванням виду та валюти кредиту.

Динаміка кредитних дефолтів свідчить, що чим більший вік кредиту, тим менша вірогідність повернення коштів (див. рисунок).

Врахування ризиків, які пов'язані з можливим ускладненням реалізації прав кредитора, шляхом аналізу динаміки кредитних дефолтів дозволило уникнути складних розрахунків премій до базової ставки дисконтування.

Таблиця 3

Умови надання готівкових та споживчих кредитів

Тип кредитного портфеля	Річна ставка, %	Разова комісія	Щомісячна комісія, %	Грейс-період	Мінімальна сума кредиту, грн	Максимальна сума кредиту	Мінімальний термін кредиту, міс.	Максимальний термін кредиту, міс.
Готівковий_1	0,01	0	3	4	1000	150000	24	36
Споживчий_1	0,01	0	1	0	1000	150000	24	24
Споживчий_2	0,01	0	1	0	1000	150000	24	24
Готівковий_2	14,99	2	3,99	0	1000	50000	6	48
Споживчий_3	0,01	0	2,99	3	500	100000	12	36
Готівковий_3	0,01	7	2,7	0	1000	500000	12	60
Готівковий_4	0,01	7	2,7	0	1000	500000	18	60
Готівковий_5	0,01	0	2,75	0	500	100000	3	36
Готівковий_6	0,01	0	2,75	0	500	100000	3	24
Готівковий_7	0,01	0	3	2	500	100000	6	36
Готівковий_8	0,01	0	1,11	0	500	100000	9	9
Готівковий_9	0,01	0	3	4	500	100000	8	36
Готівковий_10	0,01	0	2,99	4	1000	100000	24	24
Готівковий_11	0,01	2	3,5	3	1000	100000	24	36
Готівковий_12	0,01	2	3,5	5	1000	100000	24	36
Готівковий_13	0,01	0	3	0	1000	100000	12	36
Готівковий_14	0,01	0	2,99	0	20000	50000	3	36
Готівковий_15	0,01	1,8	1,8	0	1000	100000	3	36
Готівковий_16	0,01	8,5	3	4	1000	150000	6	48

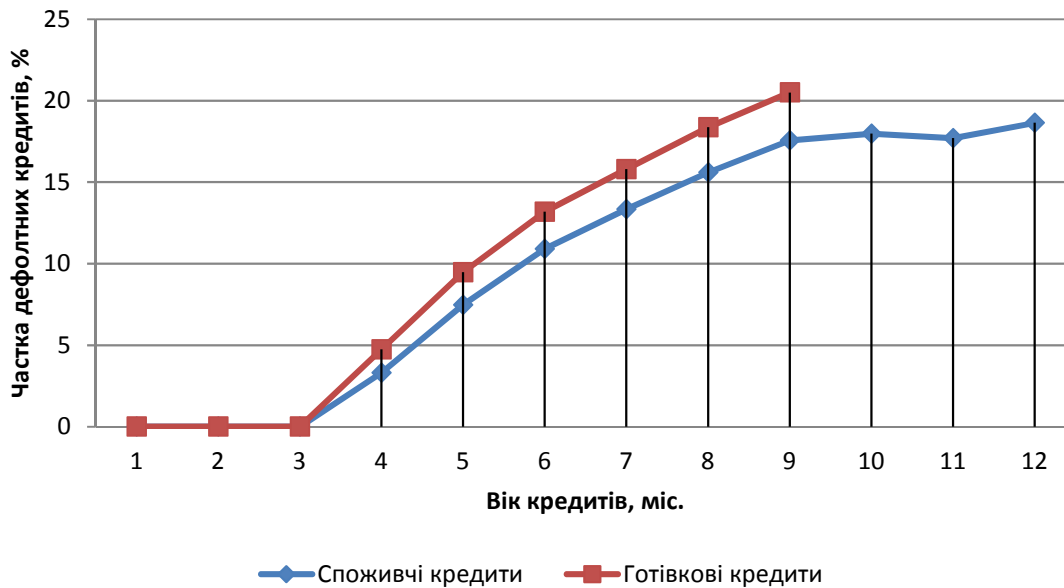
Джерело: дані умовного банку.

Таблиця 4

Частка дефолтних кредитів в залежності від їх строку життя

Тип кредитного портфеля	Рівень дефолтів помісячно, %											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Готівковий_1	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Споживчий_1	0	0	0	4,9	11,2	16,3	20	23,4	26,3	26,9	26,5	27,9
Споживчий_2	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1			
Готівковий_2	0	0	0	2,5	5,6	8,2	10	11,7	13,2	13,5	13,3	14
Споживчий_3	0	0	0	2,5	5,6	8,2	10	11,7	13,2	13,5	13,3	14
Готівковий_3	0	0	0	1	1,4	1,6	1,7	1,9	2	-	-	-
Готівковий_4	0	0	0	1	1,4	1,6	1,7	1,9	2	-	-	-
Готівковий_5	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_6	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_7	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_8	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_9	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_10	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_11	0	0	0	1,8	2,5	2,9	3,1	3,5	3,7	-	-	-
Готівковий_12	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_13	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_14	0	0	0	1,5	2,1	2,4	2,6	2,9	3,1	-	-	-
Готівковий_15	0	0	0	1,3	1,8	2	2,2	2,5	2,6	-	-	-
Готівковий_16	0	0	0	1,3	1,8	2	2,2	2,5	2,6	-	-	-

Джерело: дані умовного банку.

Рисунок. Частка дефолтних готівкових та споживчих кредитів в залежності від їх віку

Джерело: побудовано автором за даними умовного банку (усереднені дані за видами наданих кредитів).

Грошовий потік від реалізації дефолтних кредитів рекомендується розраховувати за формулою [6]:

$$DCF = \sum_{i=1}^n EAD_i \times (1 - th \left(\frac{t_i}{500} \right)), \quad (1)$$

де DCF – ймовірний грошовий потік від реалізації дефолтних кредитів;

EAD_i – експозиція під ризиком (розмір простроченої частини заборгованості за кредитною операцією);

th – гіперболічний тангенс;

t_i – строк прострочки виконання зобов'язань за кредитом.

Вартість права вимоги зобов'язання як сума поточної вартості чистих грошових потоків доцільно розраховувати за наступною модифікованою автором формулою (2):

$$V_m = \left(\sum_{i=1}^n \frac{CCF_i}{(1 + DR_c)^{t_i}} \times (1 - pd) \right) + \left(\sum_{i=1}^n \frac{CCF_i}{(1 + DR_c)^{td_i}} \times pd \times (1 - th(T_i/500)) \times (1 - k) \right), \quad (2)$$

де CCF_i – дохід кредитора від сплати непогашеного залишку основного боргу, процентів, комісій та інших платежів із обслуговування заборгованості з урахуванням грейс-періодів;

pd – частка дефолтних кредитів у портфелі;

DR_c – ставка дисконтування на рівні відсоткових ставок депозитних корпорацій за новими кредитами, яка оприлюднена на офіційному сайті Національного банку України з урахуванням виду та валюти кредиту;

t_i, td_i – періоди отримання грошового потоку за працюючою та непрацюючою частинами кредитного портфеля;

th – гіперболічний тангенс;

T_i – строк прострочки кредитних зобов'язань, дні;

k – транзакційні витрати пов'язані з укладанням договорів купівлі-продажу прав вимоги за кредитними портфелями як частка від їх номінальної вартості.

Враховуючи данні табл. 2-4 визначимо за формулою (2) ринкову вартість кредитних зобов'язань на 1 грн боргу (табл. 5).

Отже, розглянувши розрахункові матеріали можна стверджувати, що умови укладання між пов'язаними особами угод купівлі-продажу кредитних портфелів відповідатимуть звичайним ринковим, якщо ціна вказана у договорі про переуступку цих майнових прав відрізняється не більше ніж на одну

копію з розрахунку на одну гривню боргу від їх ринкової вартості.

Таким чином, ринкова вартість кредитного портфеля є критерієм відповідності умов укладання угод його купівлі-продажу, між пов'язаними особами, звичайним ринковим та може використовуватись як інструмент у здійсненні нагляду національного регулятора.

Таблиця 5

**Розрахунок поточної вартості грошового потоку за кредитними портфелями
з розрахунку на 1 грн боргу**

Тип кредитного портфеля	Річна ставка, %	Щоміс. ком.? %	Грейс-період, міс/	Поточна вартість грошових потоків на 1 грн. боргу грн												Ринкова вартість кредитних зобов'язань на 1 грн боргу, грн
				1 міс.	2 міс.	3 міс.	4 міс.	5 міс.	6 міс.	7 міс.	8 міс.	9 міс.	10 міс.	11 міс.	12 міс.	
Готівковий_1	0,01	3	4	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Споживчий_1	14,99	3,99	0	0,132	0,124	0,117	0,105	0,092	0,081	0,073	0,065	0,059	0,054	0,051	0,046	1,00
Споживчий_2	0,01	2,7	0	0,107	0,102	0,098	0,091	0,084	0,078	0,073	0,068	0,064	0,061	0,058	0,055	0,94
Готівковий_2	0,01	2,99	3	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Споживчий_3	0,01	2,7	0	0,107	0,102	0,098	0,091	0,084	0,078	0,073	0,068	0,064	0,061	0,058	0,055	0,94
Готівковий_3	0,01	2,75	0	0,135	0,129	0,123	0,116	0,109	0,104	0,099	0,094	0,089	-	-	-	1,00
Готівковий_4	0,01	2,75	0	0,135	0,129	0,123	0,116	0,109	0,104	0,099	0,094	0,089	-	-	-	1,00
Готівковий_5	0,01	3	2	0,029	0,029	0,161	0,150	0,142	0,134	0,127	0,120	0,114	-	-	-	1,00
Готівковий_6	0,01	3	4	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_7	0,01	3	2	0,029	0,029	0,160	0,150	0,142	0,134	0,127	0,120	0,114	-	-	-	1,00
Готівковий_8	0,01	3	4	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_9	0,01	2,99	4	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_10	0,01	3,5	3	0,034	0,033	0,032	0,174	0,164	0,154	0,146	0,137	0,129	-	-	-	1,00
Готівковий_11	0,01	3,5	5	0,034	0,033	0,032	0,174	0,163	0,154	0,145	0,136	0,128	-	-	-	1,00
Готівковий_12	0,01	3	0	0,139	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_13	0,01	2,99	0	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_14	0,01	3	4	0,138	0,131	0,125	0,117	0,110	0,104	0,099	0,093	0,088	-	-	-	1,00
Готівковий_15	0,01	2,75	4	0,135	0,129	0,123	0,116	0,109	0,104	0,099	0,093	0,089	-	-	-	1,00
Готівковий_16	0,01	2,75	4	0,135	0,129	0,123	0,116	0,109	0,104	0,099	0,093	0,089	-	-	-	1,00

Джерело: розрахунки автора.

Розроблений алгоритм оцінки умов укладання між пов'язаними особами угод купівлі-продажу кредитних портфелів на їх відповідність звичайним ринковим умовам дозволяє враховувати такі істотні характеристики кредитів як: строк життя та середню дохідність в залежності від їх типу, динаміку дефолтів, грейс-періоди, проценти та комісії, ймовір-

ність отримання доходу від продажу дефолтних кредитів, транзакційні витрати і відповідає чинному законодавству України, яке регулює банківську діяльність.

Перелічені показники пропонується включити до складу вхідних індикаторів формування регуляторного впливу на банківську діяльність.

Література

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
2. Огляд банківського сектору (жовтень 2020 р.). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-zhovten-2020-roku>.
3. Річний звіт Фонду гарантування фізичних осіб, 2019 р. URL: <https://www.fg.gov.ua/storage/editor/files/richniy-zvit-fondu-2019.pdf>.
4. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28.08.2001 р. №368. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page#Text>.
5. Артеменко Д. М. Оцінка вартості як економічної категорії. *Управління економікою: теорія та практика. Восьмі Чумаченківські читання*: зб. наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-сті; ред. кол.: О. І. Амоша (голов. ред.), В. І. Ляшенко (відп. ред.) та ін. Київ, 2019. С. 222-236. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.222-236>.
6. Артеменко Д. М. Розвиток методичного забезпечення проведення вартісної оцінки прав вимоги за зобов'язаннями, що виникають внаслідок здійснення кредитних операцій в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2019. № 3(57). С. 70-82. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-70-82](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-70-82).

References

1. Pro banks and banking activity: Law of Ukraine of December 7, 2000 № 2121-III. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> [in Ukrainian].
2. Ohliad bankivskoho sektoru [Banking Sector Review]. (October, 2020). Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/oglyad-bankivskogo-sektoru-zhovten-2020-roku> [in Ukrainian].
3. Richnyi zvit Fondu harantuvannia fizychnykh osib [Annual Report of the Individual Guarantee Fund]. (2019). Retrieved from <https://www.fg.gov.ua/storage/editor/files/richniy-zvit-fondu-2019.pdf> [in Ukrainian].

4. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini: Postanova NBU vid 28.08.2001 r. №368 [On approval of the Instruction on the procedure for regulating the activities of banks in Ukraine: Resolution of the NBU of August 28, 2001 №368]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page#Text> [in Ukrainian].

5. Artemenko, D. M. (2019). Otsinka vartosti yak ekonomichnoi katehorii [Cost estimation as an economic category]. Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka. Vosmi Chumachen-kivski chytannia – Economic management: theory and practice. Eight Chumachenko readings, pp. 222-236. Kyiv, IIE of NAS of Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2019.222-236> [in Ukrainian].

6. Artemenko, D. M. (2019). Rozvytok metodychnoho zabezpechennia provedennia vartisnoi otsinky prav vymohy za zoboviazanniamy, shcho vynykaiut vnaslidok zdiisnennia kredytnykh operatsii v Ukraini [Development of methodological support for the valuation of rights claims on obligations arising from the implementation of credit operations in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 3(57), pp. 70-82. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3\(57\)-70-82](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2019-3(57)-70-82) [in Ukrainian].

Артеменко Д. М. Оцінка умов укладання між пов'язаними особами угод купівлі-продажу кредитних портфелів як інструмент пруденційного нагляду національного регулятора

У статті запропоновано використовувати ринкову вартість кредитного портфеля у якості критерію відповідності умов укладання угод його купівлі-продажу між пов'язаними особами звичайним ринковим та використовувати її як інструмент у здійсненні нагляду національного регулятора.

Розроблене методичне забезпечення оцінки відповідності умов укладання угод купівлі-продажу кредитних портфелів між пов'язаними особами звичайним ринковим умовам базується на характеристиках елементів, властивостей і рис оцінки вартості як економічної категорії.

Запропонований алгоритм оцінки умов укладання між пов'язаними особами угод купівлі-продажу кредитних портфелів на їх відповідність звичайним ринковим умовам дозволяє враховувати істотні характеристики кредитів і відповідає чинному законодавству України, яке регулює банківську діяльність.

На прикладі умовних портфелів готівкових та споживчих кредитів розкриті етапи прогнозування грошових потоків від сплати непогашеного залишку основного боргу, процентів, комісій та інших платежів із обслуговування заборгованості, а також доходів від продажу дефолтних кредитів.

Ключові слова: оцінка, ринкова вартість, ринкові умови, кредитний портфель, пов'язані особи, банк.

Artemenko D. Assessment of the Conditions for Concluding Loan Portfolio Purchase and Sale Agreements between Related Parties as a Tool for Prudential Supervision of the National Regulator

The article proposes to use the market value of the loan portfolio as a criterion for compliance with the terms of its purchase and sale agreements, between related parties, the normal market and use it as a tool in the supervision of the national regulator.

The developed methodological support for assessing the compliance of the conditions for concluding purchase and sale agreements of loan portfolios, between related parties, normal market conditions is based on the characteristics of the elements, properties and features of valuation as an economic category.

The proposed algorithm for assessing the terms of conclusion between related parties of purchase and sale of loan portfolios for their compliance with normal market conditions allows to take into account the essential characteristics of loans and complies with current legislation of Ukraine governing banking.

On the example of contingent portfolios of cash and consumer loans, the stages of forecasting cash flows from the payment of outstanding balance of principal, interest, commissions and other payments on debt service, as well as income from the sale of default loans are disclosed.

Keywords: valuation, market value, market conditions, loan portfolio, related parties, bank.

Артеменко Д. М. Оценка условий заключения между связанными лицами сделок купли-продажи кредитных портфелей как инструмент пруденциального надзора национального регулятора

В статье предложено использовать рыночную стоимость кредитного портфеля в качестве критерия соответствия условий заключения сделок его купли-продажи между связанными лицами обычным рыночным и использовать ее как инструмент в осуществлении надзора национального регулятора.

Разработанное методическое обеспечение оценки соответствия условий заключения сделок купли-продажи кредитных портфелей между связанными лицами обычным рыночным условиям базируется на характеристиках элементов, свойств и черт оценки стоимости как экономической категории.

Предложенный алгоритм оценки условий заключения между связанными лицами сделок купли-продажи кредитных портфелей на их соответствие обычным рыночным условиям позволяет учитывать существенные характеристики кредитов и соответствует действующему законодательству Украины, которое регулирует банковскую деятельность.

На примере условных портфелей наличных и потребительских кредитов раскрыты этапы прогнозирования денежных потоков от уплаты непогашенного остатка основного долга, процентов, комиссий и других платежей по обслуживанию задолженности, а также доходов от продажи дефолтных кредитов.

Ключевые слова: оценка, рыночная стоимость, рыночные условия, кредитный портфель, связанные лица, банк.

Стаття надійшла до редакції 12.04.2021
Прийнято до друку 15.06.2021